

Vážený pan
Ing.arch. Jan K a s l
primátor hl. m. Prahy

Magistrát hl. m. Prahy
Mariánské nám. 2
110 00 Praha 1

Memorandum

Českého národního komitétu I C O M O S
(Mezinárodní rada pro památky a historická sídla)

1. K současnému stavu a budoucímu vývoji pražské centrální oblasti a její stěžejní součásti Pražské městské památkové rezervaci, zapsané na seznamu světových památek.
2. K problematice přípravy roku 2000, Praha – evropské město kultury.

ICOMOS je nevládní organizace v rámci UNESCO. Její hlavní náplní je vytváření a posilování vzájemných mezinárodních vztahů v oboru památkové péče, teorie i praxe, sdělování zkušeností a usilování o maximální památkovou kulturu na celém světě. Prestiž organizace stoupá rok od roku. ICOMOS má rozhodující úlohu v připravovaném řízení, schvalování i prohlašování světových kulturních památek. I v případě Prahy byli to členové Českého národního komitétu ICOMOS, kteří připravovali podklady, vypracovali konečný elaborát a obhájili ho při mezinárodním projednávání, jež předcházelo zapsání Prahy do Seznamu světového kulturního dědictví v roce 1992. Národní komitét má dbát o to, aby další vývoj vyhlášených světových památek na našem území probíhal optimálním způsobem.

Praha není jen světovou kulturní památkou, ale současně i nejkrásnějším městem na světě. Každým svým detailem svědčí o dramatických, kladných či záporných osudech českého národa i státu. Tyto historické skutečnosti jsou v Praze v těsné vazbě s její architektonickou realitou. Pevné vzájemné propojení minulosti, přítomnosti a budoucnosti představuje jedinečný rys prostředí našeho hlavního města.

Ad 1. Současný stav centrální oblasti a zejména pražské městské památkové rezervace z hlediska základního zabezpečení pozitivního vývoje urbanistického i architektonického je neutěšený.

Přčetné studie, návrhy a dokonce i realizace, bez sebemenšího vztahu k jedinečnému pražskému prostředí ohrožují jeho dobrou budoucnost. Děje se tak neplánovitě, nahodile, bez vyšší urbanistické i architektonické koncepce, pouze k prosazení lokálních sobeckých zájmů. Z mnoha případů připomeneme

jenom Astru, okolí rotundy sv. Longina a sousedství bubenečského letohrádku. Případ Trautmannsdorfského paláce přímo uprostřed jednoho z hlavních ohnisek historické Prahy.

Tento nepředstavitelný stav usnadňuje řada skutečností:

- a) neúčinnost platného památkového zákona, který postrádá účinné prováděcí nařízení,
- b) přílišná obecnost a nezávaznost formulace vládního nařízení o památkové rezervaci v hlavním městě Praze č. 66/1971,
- c) zrušení vyhlášky o zásadách usměrňování rozvoje Pražské památkové rezervace č. 9/1985 Sbírky NVP z podnětu ministerstva pro místní rozvoj ČR z r. 1996, bez předpokládané náhrady. Uvedená vyhláška řešila prakticky všechny problémy, jež v současné době smrtelně ohrožují samotnou existenci pražského kulturního prostředí,
- d) chybějící statut Pražské městské rezervace, který nebyl zpracován,
- e) chybějící územní plán pražské centrální oblasti a regulační plán městské rezervace,
- f) nedostatek základní orientace a koncepce u některých orgánů, jež za vývoj Prahy zodpovídají. Jen tak lze vysvětlit nepochopitelná stanoviska nové doby k některým klíčovým problémům a jejich negativní následky,
- g) v obecné poloze nedostatek zásad památkové péče, jež by byly v souladu se soudobými vědeckotechnickými principy. Tato skutečnost způsobuje na jedné straně rigorózní lpění na již odumřelých zásadách A. Riegla, na druhé straně bezbrannost proti tlakům bezuzdného hospodářského liberalismu.

Za účelem záchrany prostředí centra a zejména městské památkové rezervace a celkové kulturní konsolidace doporučujeme neprodleně formulovat a realizovat soubor opatření:

1. ideových
2. urbanistických i architektonických
3. legislativněprávních.

Ad 1. Záměrně jsme zařadili na první místo problematiku ideovou. Celkový nebezpečný, jakoby ničím neřízený vývoj dokládá, že se zcela nezvažuje ideový význam Prahy, jakožto nejkrásnějšího města na světě, které je nejpůsobivějším výkladem naší úžasné všestranné kulturní velikosti a síly. Vývoj současné situace působí dojmem, jakoby se na to všechno zapomělo a na místo toho převládly sobecké zájmy kořeněné někdy až zrůdnými představami o možnosti permanentních proměn bez sebemenšího respektování neopakovatelného prostředí. Je bezpodmínečně nutné formulovat základní ideu pražské kulturní jedinečnosti, formulovat jasnou představu jaká má Praha v budoucnu být. Nelze z ní dělat pokusného králíka rozmanitých nekontrolovatelných nápadů, jež směřují k potlačení resp. zničení skvělé pražské atmosféry.

Ad 2. Je nutno vypracovat urbanistickou koncepci centrální oblasti a pražské památkové rezervace, do níž by byly by pevně zakotveny výše uvedené základní představy ideové. Již v poloze urbanistické dokumentace by měly být pevně určeny mantinely možností a formulovány základní principy, podle nichž je nutno postupovat – které je nutno bezpodmínečně respektovat, aby nenapodobitelná atmosféra, kulturní duše Prahy byla zachována. Tyto principy je nutné formulovat v pevné návaznosti na výše zmíněnou ideu Prahy. Je třeba neprodleně přikročit k formulování zásad nezbytných pro památkovou teorii i praxi v pražském prostředí. Měly by se opírat o nejvyspělejší současně formulované zásady v rámci evropském.

Ad 3. Nelze čekat na vypracování a schválení nového památkového zákona. Považujeme za nejúčelnější navázat v odpovídající formě na zrušenou vyhlášku č. 9/85. Při tom doporučujeme zvážit, zda potřebám Prahy jakožto města zapsaného do Seznamu světového dědictví optimálně odpovídá nynější právní stav, kdy Praha s výjimkou národních kulturních památek a Pražského hradu má nejvyšší a konečnou zodpovědnost za veškerou památkovou problematiku města. Jsme přesvědčeni, že tento stav z hlediska celostátního obecného kulturního profilu je poněkud nelogický. Ani v nejmenším nechceme zvažovat kompetentnost příslušných pražských orgánů. Jsme ale přesvědčeni, že s ohledem na neopakovatelnou světovou jedinečnost Prahy, měla by zodpovědnost za její dobrou budoucnost být rozložena širě.

Současná doba vyžaduje neprodlená opatření, jež by přednostně zajišťovala, aby dosavadní neblahý vývoj byl zaražen a do budoucna usměrňován optimálním způsobem. Doporučovali bychom proto vytvoření poradního orgánu z vysoce kvalifikovaných odborníků, který by mohl intenzivně napomáhat při přeměně současného nedobrého vývoje a naopak zajišťovat pro Prahu dobrou budoucí cestu odpovídající jejímu celkovému postavení. Jakýmsi vzorem by tu mohla být činnost Státní regulační komise z období mezi dvěma světovými válkami.

Ad 2. Dne 10. 1. 1997 byl českému národnímu komitétu doručen dopis generálního sekretáře ICOMOS, který v příloze přikládáme. Bylo v něm oznámeno, že Praha byla zařazena mezi 9 evropských měst kultury k roku 2000 se speciálním programem „kulturní dědictví“. V tomto dopise je ICOMOS vyzván, abychom se uvedeného programu zúčastnili. Výslovně se připomínají výstavy, semináře, publikace. Toto sdělení nás velice potěšilo, neboť jsme si uvědomili, že hlavní náplň pražského programu, „kulturní tradice“, bezprostředně souvisí s otázkami Prahy, jakožto jedinečné urbanistické i architektonické aglomerace. Dovolili jsme si již před polovinou roku 1997 v dopisu tehdejšímu náměstkovi primátora pro kulturu podati řadu návrhů, jejichž realizace plně odpovídala výše uvedeným záměrům programu Prahy jakožto města kulturního dědictví. O několik neděl později jsem osobně vypracoval několikastránkový ukázkový námět nových prohlídkových okruhů v Praze, jejichž obsah by podstatně obohatil a rozšířil dosavadní praxi ve smyslu daného programu.

Otázkami Prahy - města kulturního dědictví - jsme se intenzivně zabývali i nadále, zejména, když jsme zjistili, jak daleko je s přípravami polský Krakov. Bylo to ostatně naší povinností ve smyslu výše uvedeného pokynu generálního sekretáře ICOMOS. Dokonce jsme do našeho zasedání pozvali tehdejšího ředitele Obecně prospěšné společnosti ing. Šofra. V jednání s ním jsme bohužel zjistili, že společnost nebrala vážně program Kulturního dědictví, ale soustředila se na prezentaci běžné kultury, která s kulturním dědictvím měla velmi málo společného.

Dne 24. 7. 1998 napsali jsme novému řediteli Mgr. Prokopovi dopis, jehož kopii přikládáme. Obsahuje stručné sdělení naší dosavadní aktivity vztahující se ku Praze 2000 a závěrem jsme vyslovili vážné obavy z dosavadního vývoje. Dopis zůstal bez odpovědi. Daleko později jsme zjistili, že naše podněty se vůbec nedostaly mezi hodnocené návrhy. Ze zpráv tisku jsme nabyli přesvědčení, že dosavadní prezentační trend se nezměnil a hlavní téma „kulturní dědictví“ představuje v současné době jen malý zlomek připravovaných akcí.

Jsme přesvědčeni, že v tomto směru je nezbytná modifikace dosavadních příprav. Je ostatně naší svěřenou povinností na tuto skutečnost upozornit. Jsme přesvědčeni, že Praha jako taková, je sama o sobě optimální prezentační zjev kulturního dědictví a že náprava je ještě možná.

V Praze dne 14. března 1999

JUDr.PhDr. Dobroslav Líbal, DrSc.
President
Českého národního komitétu
ICOMOS